

ТЕХНОЛОГІЇ ПРИЙНЯТТЯ І ВИКОНАННЯ ПОЛІТИЧНИХ РІШЕНЬ

З'ясовано, що прийняття політичних рішень на державному рівні є конкурентним і кооперативним діянням, що передбачає співучасть різноманітних групових та індивідуальних, інституційних і неінституційних, ізоморфних й інваріативних структур (політичних команд і лідерів, владарюючих і опозиційних сил тощо) при визначенні щодо реалізації тих чи інших цілей. Показано, що пошуки і визначення параметрів цих цілей здійснюються, як правило, на основі не раціонального підходу до оцінки наявних ресурсів або інтересів, а врахування співвідношення сил цих контрагентів, зближення контурів їх реальної активності й впливу. Акцентовано на об'єкті та механізмах цілепокладання як на найважливіших факторах, які специфікують процес прийняття політичних рішень. Зазначено, що, з одного боку, об'єкт політичного регулювання завжди являє собою найбільш значущі для держави форми суспільних відносин або ж соціально неантропогенних суперечностей (тобто найважливіших проблем у взаємовідносинах людини і природи), а з іншого – характер політичної оцінки конфліктної ситуації завжди стикається з обмеженнями, які накладаються на цілепокладання правлячим режимом, точніше, його зацікавленістю в збереженні свого статусу. Проаналізовані форми, рівні, етапи прийняття політичних рішень, їх типологізація, легітимність та ефективність.

Ключові слова: політичні рішення, технології прийняття політичного рішення, критерії ефективності політичних рішень, політичний лідер.

Semenchenko Fedir. Technologies of acceptance and implementation political decisions

It was clarified that acceptance of political decisions on a state level are competitive and cooperative actions, which involve the participation of the most diverse group and individual, institutional and non-institutional, isomorphic and invariant structures (political teams and leaders, ruling and opposition forces, etc.) in determining the implementation of certain goals. At the same

time, it should be emphasized that the search and determination of the parameters of these goals is usually not based on a rational approach to the assessment of available resources or interests, but on the basis of the balance of forces of these counterparties, convergence of the contours of their real activity and influence.

Emphasis is placed on the object and mechanisms of goal-setting as the most important factors that specify the process of political decision-making. , the most important problems in the field of relations between man and nature). At the same time, on the other hand, the nature of the political assessment of the conflict situation always confronts the limitations imposed on the goal-setting by the ruling regime, more precisely, its interest in preserving its dominant status.

The forms, levels, and stages of political decision-making, their typology, legitimacy, and effectiveness are analyzed.

Key words: *political decision, making political decision technology, efficiency criteria of political decisions, political leader.*

Прийняття і реалізація політичних рішень є універсальним механізмом розвитку суспільства. Саме через нього людська активність набуває практичної спрямованості й здатності до втілення соціальних цілей і завдань. Даний процес характерний для всіх політичних акторів – починаючи з індивіда, який виконує політичні ролі, й закінчуючи великими міждержавними (наддержавними) альянсами, які функціонують у світовій політиці. Однак найбільш показовим для розуміння специфіки даного процесу є прийняття рішень, що виконуються національною державою як самостійним політичним актором. Причому завдяки важливості прийняття політичних рішень для функціонування всієї політичної системи цей процес нерідко розглядається ученими (Б. Дем'яненко, В. Кривошеїн, Е. Мамонтова, Т. Ринковий, С. Дебора та ін.) не як окрема функція органів влади та управління, а як епіцентр усієї діяльності держави, інтегративна взаємодія, що об'єднує зусилля всіх як внутрішньодержавних, так і зовнішніх політичних контрагентів.

Як опосередкований міжперсональними та міжгруповими контактами людей, процес прийняття політичних рішень містить як закріплені будовою держави (політичного інституту) різні «ланцюжки» службових взаємодій, так і стихійні акції різноманітних акторів, які здатні діяти автономним та непрогнозованим чином. У цьому сенсі політичне цілепокладання включає як усвідомлені дії органів влади та управління (або окремих осіб) щодо діагности-

ки проблем та відповідної визначеності цілей, так і вимушені акції, коли навіть наділені повноваженнями структури іноді не в змозі ні контролювати ситуацію, ні свідомо впливати на зміни її параметрів. Так що поряд із свідомими діями суб'єктів (у тому числі професійних управлінців) прийняття політичних рішень неодмінно включає стихійну самокорекцію розробки цілей. Тобто у прийнятті політичних рішень неодмінно поєднуються і асиметричні відносини різних соціальних (етичних, територіальних тощо) груп і адміністративних структур, інституціоналізованих (функціонально-рольових) і стихійних, вертикальних та горизонтальних, формальних і неформальних потоків політичної активності різних акторів і контрагентів держави.

Метою статті є аналіз основних технологій прийняття і виконання політичних рішень, їх ефективність.

Проблематика загальнотеоретичних основ, генези, методології та понятійно-категоріального апарату прийняття і виконання управлінських рішень у контексті аксіологічного дискурсу досліджуються вченими зі стародавніх часів. Серед сучасних українських учених ці питання досліджували С. Антонов, В. Бакуменко, І. Бенцал, С. Внучко, О. Волощенко, М. Головатий, А. Готун, Н. Гричина, Б. Дем'яненко, О. Добржанська, І. Кресіна, В. Кривошеїн, Е. Мамонтова, П. Мандола, А. Матюшина, Ю. Мірошниченко, П. Олещук, М. Оніщук, М. Присяжнюк, Т. Ринковий, Е. Слюсаренко, І. Станкевич, Н. Стрижакова, С. Телешук, В. Федоренко та ін.

Застосування політичних критеріїв для випрацювання рішення завжди означає подвійний процес. З одного боку, це протиборство різних критеріїв оцінки даної (майбутньої) ситуації та надання тому або іншому питанню властивого значення. Це свідчить про боротьбу всередині держави різних сил і структур, які мають не тільки особисті позиції щодо тих чи інших питань, а й реальні можливості впливати на вибір мети [1]. З іншого боку, випрацювання окремих політичних критеріїв оцінки проблеми зумовлює вибір першочергових завдань серед виявлених проблем і конфліктів [2, с. 74].

Найважливішим показником такого характеру вироблення політичних критеріїв держави є діяльність політичного лідера, чия індивідуальна (мікрогрупова, партійна) позиція, внутрішня Я-концепція стає одним із основних рушіїв процесу цілепокладання.

Більше того, саме вольові зусилля лідера та його команди (найближчого та найдалшого оточення) стають основним інструментом погодження різних позицій та інтересів у державі, зберігаючи єдиною спрямованість дій достатньо різнорідних учасників прийняття політичних рішень. Широко відомі приклади поширення «думки керівництва», коли здійснюється цілеспрямований тиск на позиції чиновників та інших учасників розробки рішень, на способи розподілу бюджету (організація трастових фондів, надання кредитів і займів, податкових пільг із політичних мотивів тощо) та інші параметри політико-управлінського процесу [3].

Як свідчить історичний досвід, найпоширенішими формами розробки й прийняття рішень на політичному рівні є популізм, політика партійних пристрастей, волонтаризм, корпоративізм, бюрократизм, плюралізм та клієнтизм.

Однак необхідно враховувати й ті обставини, що політичний тиск, навіть маючи властивості вертикального характеру (тобто діючи згори донизу), найчастіше пов'язаний не з перспективним плануванням суспільного розвитку, а з реакцією керівництва на зміни ситуації постфактуму. Це нерідко перетворює державні органи на структури, які не мають власної ініціативи та покликані лише виконувати рекомендації «зверху». Таке становище зумовлює конфлікт міркувань політичної доцільності з критеріями, якими має керуватися державна адміністрація (економічної ефективності, соціальної справедливості, раціонального використання ресурсів) [4, с. 245].

Суттєвого значення в прийнятті та виконанні політичних рішень набувають форми і рівні їх здійснення. Незважаючи на наявність індивідуальних (мікрогрупових) джерел розробки загальнодержавних преференцій, прийняття політичних рішень пов'язано із публічною формою їх оголошення, обговорення і реалізації [5, с.141].

З одного боку, публічність передбачає, що держава змушена проектувати і реалізовувати свої цілі у відкритій дискурсивній сфері, де діють різноманітні контрагенти (причому як партнери, так і противники влади). З іншого боку, такий характер опрацювання рішень демонструє, що вироблення мети формується не тільки професійними структурами (політиками, державними службовцями), а й під тиском сторонніх, насамперед громадських структур.

Відтак суспільний дискурс, та або інша форма участі населення або інших сторонніх для держави контрагентів виступають найбільш показовими ознаками політичних рішень держави.

Слід зазначити, що поряд з основним, публічним рівнем прийняття рішень у державі (як і будь-якого політичного актора) завжди присутні напівтіньові і тіньові механізми. Перші пов'язані з діями тих чи інших державних органів, які, крім своїх формальних обов'язків і прерогатив, керуються реальним співвідношенням сил та повноважень в системі влади та управління. У результаті поряд (а іноді всупереч) з офіційною, легально-правовою формою взаємодії постає реальна, яка виходить із конкретного розкладу сил, форма кооперативних дій. Іншими словами, те чи інше відомство, група осіб і навіть окремі керівники в силу свого авторитету, контролю за дефіцитними ресурсами або інших обставин можуть мати додаткові статуси. І це позначається на процедурах узгодження інтересів, організації спільних дій та інших аспектах цілепокладання [6, с. 50].

У свою чергу, тіньові механізми цілепокладання можуть мати подвійний характер. З одного боку, в державі завжди є низка питань, які за всієї своєї важливості мають конфіденційний характер і не передбачають їх вирішення через публічні механізми. Наприклад, у такий спосіб вирішуються делікатні міждержавні питання, проводяться секретні операції тощо. З іншого боку, тіньові механізми прийняття рішень нерідко пов'язані зі несанкціонованою діяльністю осіб, які наділені повноваженнями і які діють від імені держави, але в особистих інтересах. Таким чином, тіньова форма цілепокладання може стосуватися і кримінальних аспектів діяльності державних службовців і політиків. Але в будь-якому випадку політичні рішення, як правило, приймаються в комісіях (зборах) посадових осіб, рада великих промислових концернів, партійних комітетах, групах, які лобюють інтереси, наприклад, конкурентоспроможних експортерів, інших неінституціоналізованих структурах у сфері державного управління [7; 8].

Існує кілька рівнів підготовки політичних рішень залежно від рівнів функціонування влади, її суб'єктів:

– макрорівень, центральні органи (інститути) влади: в Україні – Президент, Верховна Рада, Кабінет Міністрів, Конституційний Суд, міністерства і відомства, що утворюють уряд;

– мезорівень, регіональні (обласні, місцеві) органи влади, загальнонаціональні політичні партії, громадські об'єднання, що впливають на великі групи людей;

– мікрорівень, політичні рішення стосуються невеликих груп людей і незначного територіального поширення.

Ці три рівні політичних рішень не існують ізольовано один від одного. Навпаки, вони взаємозалежні, взаємовпливові. Скажімо, політичне рішення, прийняте на макрорівні, своєю дієвістю, практичною спрямованістю багато в чому залежить від того, як воно буде реалізоване на мезо- та мікрорівні. Існує і зворотна залежність. В обох випадках суб'єкт підготовки і прийняття політичного рішення має прогнозувати, як це рішення спрацюватиме на тих рівнях, на які воно розраховане.

Дієвість (об'єктивна необхідність) прийняття конкретного політичного рішення значною мірою залежить від того, наскільки досконалою була технологія його розроблення, прийняття та оприлюднення.

Особливе виявлення універсальних властивостей цілепокладання при прийнятті політичних рішень обумовлене і характером вирішуваних завдань. Усе різноманіття політично вирішуваних завдань можна звести до трьох типів: структурованого (органи управління розпоряджаються всією інформацією, достатньою для ідентифікації проблеми, вибору оптимальної альтернативи, визначення засобів досягнення цілей та інших параметрів цілепокладання); слабко структурованого (суб'єкт управління володіє частковою інформацією, яка дозволяє визначити вищевказані параметри цілепокладання) і неструктурованого (невизначена ситуація, коли домінують невідомі фактори, а структури влади та управління навіть при застосуванні наукових методів не спроможні визначити ні якість проблеми, ні наслідки власних дій, ні критерій успішної діяльності) [9, с. 18].

Різнібічні поєднання зазначених факторів обумовлюють стільки ж багатогранну типологію прийняття державних рішень. Так: 1) з точки зору рівня раціоналізації цього процесу розрізняють інтуїтивні (прийняті на основі суб'єктивного відчуття управліннями правильності вибору), прецедентні (на основі повторів алгоритму вже відомих дій) та наукові рішення (засновані на застосуванні спеціальних, як правило, формалізованих методик оцінки та вира-

хування дій); 2) за масштабами дій – стратегічні (які найбільше стосуються важливих питань діяльності держави та суспільства) і тактичні (оперативні) рішення (що приймаються з огляду на динаміку ситуації); 3) за характером ініціації – розроблені за розпорядженням найвищих органів, креативні (ініціативні), регульовані тощо; 4) за різним рівнем ризику (допустимого, середнього, зменшеного, незначного) [10, с. 233-234; 11, с. 79].

Одним із найбільш застосовуваних раціональних засобів наукового осмислення процесу прийняття політичних рішень є аналіз його етапів, або як його тлумачать деякі дослідники, еталізація. В зарубіжній політичній думці існує чимало теорій і підходів до цієї проблеми, зокрема теорія «потопів» Дж. Кінгдона, теорія «коаліцій підтримки» П. Сабат'єра, «теорія раундів» В. Тейсмінна тощо інші. Усі вони доводять, що дотримання стадійності (етапності) прийняття політичних рішень є «нормативною» вимогою часу.

В основному погоджуючись із такою оцінкою, зазначимо, проте, що стадіальна логіка пояснення процесів прийняття політичних рішень має скоріше інструментальний, ніж евристичний характер, допомагаючи зрозуміти ті основні залежності, які внутрішньо структурують процес цілепокладання. Іншими словами, стійкі фази циклу прийняття політичних рішень, по суті, відображають основні залежності акторів від сфери впливу, ролі в взаємодії сторін, застосування конкретних норм та процедур діагностики (розгляд альтернатив, погодження інтересів тощо) та інші стійкі акції та відносини. Ці етапи можна уявити як такі нормативно-динамічні комплекси базових технологій, які в сукупності є бажаними для побудови процесуального алгоритму діяльності держави з прийняття політичних рішень. Тобто етапи – це субпроцеси, які структурують процес прийняття державних рішень у цілому й одночасно не претендують на повне відображення всієї динаміки цілепокладання.

На нашу думку, головним критерієм виділення етапів прийняття і реалізації політичних рішень повинен стати принцип послідовного зменшення невизначеності в розумінні та вирішенні проблем. Цей принцип дає змогу відповісти на головне питання: яку проблему треба вирішити, як це зробити і яким повинен бути план управління ситуацією. На нашу думку, мінімальний набір управ-

лінських завдань, які необхідні при прийнятті політичних рішень, концентрується в чотирьох основоположних етапах: підготовчому, розробці цілей, реалізації (просування, імплементації) цілей і завершальний.

Відомий український дослідник політичних процесів М. Головатий виділяє такі етапи прийняття політичного рішення: підготовчий – підбір інформації, її аналіз; розробка проєкту рішення (проєкту програми); затвердження рішення і прийняття його до виконання; реалізація прийнятого рішення; автономне існування результатів прийнятого рішення, поширення його результатів [12, с. 59-60].

Ефективне проходження названих етапів, а також забезпечення прийняття рішення, адекватного дійсності, ситуації, залежать від двох складових: компетентності тих, хто готує політичне рішення, та якнайповнішого розуміння та врахування громадської думки, суспільно-політичної ситуації.

Перший етап – аналіз суспільно-політичних відносин у тій сфері, якої воно стосується. Спершу постає потреба у своєрідній перевірці реальності таких відносин, тобто з'ясування того, чи не є вони псевдовідносинами. Далі серед багатьох подій і явищ необхідно визначити тенденції, їх сутність та особливості. При цьому виникає проблема доступу до окремих джерел інформації, що ускладнює об'єктивне пізнання багатьох суб'єктів і складових політичного процесу. Як відомо, в умовах тоталітаризму великі державні структури, особливо силові, були абсолютно недоступні для будь-якого вивчення ззовні навіть неупередженими людьми і структурами.

Другий етап – розроблення проєкту політичного рішення однією особою або групою осіб. У разі колективної розробки політичного рішення існує більше можливостей для творчості, визначення альтернативних поглядів. Особливо важливо колективно працювати над розробкою рішень, що стосуються інтересів великої групи людей, – конституцій, меморандумів, програм і заяв політичних партій, об'єднань, груп тощо. На цьому етапі важливого значення набуває визначення перспективи вирішення, тобто прогностичний аналіз дієвості, результативності рішення, якою мірою воно сприятиме розв'язанню проблем, що існують у суспільстві, між окремими суб'єктами політичного процесу.

Третій етап – затвердження політичного рішення і прийняття його до виконання. Іноді це пов'язано з гострою, безкомпромісною політичною боротьбою, хоч у парламентах, окремих політичних партіях розроблено певний механізм, порядок розгляду і прийняття рішень. Особливо складний цей процес у країнах зі слабкими демократичними засадами і традиціями, де немає чіткого поділу і механізмів стримувань і противаг різних гілок влади, не структуровано політичні партії та об'єднання. Усе це часто призводить до прийняття нелегітимних рішень, а тому не створює відповідних умов для їх реалізації.

У даному контексті неабиякого значення набуває легітимність рішень. Легітимність рішень – це насамперед їх дотримання, відповідність чинним законам. Водночас легітимність багато в чому зумовлена тим, як сприймають громадяни ідею, зміст політичного рішення. Це створює умови для легітимності, а отже, реально забезпечує виконання прийнятого рішення. Що меншою мірою легітимні закони, політичні рішення, тим більше вони сприяють виникненню різних груп тиску, лобістських груп, викликають незгоду з боку окремих політиків, політичних сил [13].

Якщо ці рішення приймаються на рівні держави, то їх серцевиною повинно бути надання відповідній директиві рекомендаційної форми, не обмежуючись напівзаходами, котрі найбільш небезпечні й створюють лише ілюзію необхідної активності.

Необхідно передбачити адресність – звернення держави до окремих верств населення, структур, організацій та інших суб'єктів та вимоги відповідної форми відповідальності або звітності. Слід формувати програму дій на базі закону. Також важливо передбачити створення резервної системи реалізації рішень. За можливістю бажано інституціоналізувати процес реалізації прийнятих рішень; виключити суперечності в публічних документах; здійснювати законодавчий та фінансовий контроль за процесом реалізації рішень. Важливого значення набуває безперебійне отримання інформації про результати і характер реалізації цілей, оцінювання цих даних (на основі вироблених критеріїв очікуваного успіху, з точки зору інтересів державної влади в цілому (організації, відомства), співставлення цілей і результатів.

Завершальний етап прийняття рішень пов'язаний з кінцевою оцінкою всього комплексу зроблених дій, своєрідним «виходом»

із того процесу. Ця стадія підбиття підсумків діяльності конкретних управлінських структур і кадрів управління, оцінки і переоцінки визначальних запропонованих підходів і принципів рішення висхідного завдання, визначення ефективності застосованих засобів, вивчення уроків і побудови можливих планів на майбутнє.

Завершення життєвого циклу прийняття політичних рішень визначає оцінку досягнутих результатів (на основі констатації соціально-політичної ефективності дій конкретних інститутів держави, застосування ними методів діяльності окремих кадрів, їх внеску в успішне (негативне) просування окремих рішень тощо) і використання даних при прийнятті інших рішень. Здійснення цієї аналітичної роботи, як правило, займає досить тривалий період, позаяк оцінювальні судження формуються на основі збору різних матеріалів, даних, які включені до спостережень, аналізу листів та звернень громадян, поглибленого моніторингу результатів реалізованих рішень, інших дій. Вся ця інформація обговорюється на політичному і вищому адміністративному рівнях, після чого приймаються підсумкові рішення [14; 15].

Ефективність політичної діяльності визначається тим, наскільки ці дії, рішення та поведінка приводять до бажаних результатів. Цей показник можна віднести до практичної результативності діяльності політичного лідера, влади, їх корисного впливу на поліпшення економічного, соціального, культурного, духовного розвитку суспільства [16, с. 264].

Оцінка тих чи інших дій, рішень або навіть усієї політики як ефективних залежить насамперед від критеріїв оцінювання. Так, політика того, хто стоїть на чолі держави, може бути дуже корисною і ефективною з позицій державних інтересів. Але якщо виборці цього не відчують і не зрозуміють, проголосують проти цього державного діяча на виборах, то чи можна у такому випадку вважати його політику ефективною? Очевидно, ні. Відтак ефективність у політиці – це насамперед результативність здійснення політичної влади, ступінь всебічного виконання нею своїх функцій у політичній системі та в суспільстві, реалізації очікувань громадян і елітних груп як найбільш впливових у суспільстві. Ефективність у політиці – риса політичних дій, рішень і поведінки, що відображає ступінь того, наскільки ці дії, рішення і поведінка приводять до бажаних наслідків [16, с. 79].

Безперечно, ефективність політичного рішення залежить від того, наскільки виважено в ньому відображено норми права. Саме праву належить ключова роль в організації політичної сфери суспільства, утвердженні й легітимації влади, що було блискуче продемонстровано авторами сучасного підручника з правової політології [17].

Висновки. У цілому результатами аналізу можуть стати збереження порядку і механізму прийняття рішень; консервація даного управлінського механізму як резервного; часткова модернізація механізму прийняття державних рішень; повна реконструкція механізму прийняття державних рішень. Практичним виходом такого роду дій стає перегляд законодавства, внесення відповідних змін, переміщення кадрів, персональні відставки, організаційні зміни (у відносинах різних органів публічної влади), оптимізація функцій органів державного управління тощо.

1. Антонов Є. В. Політичні рішення: сутність, типологія, механізм підготовки й прийняття. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Серія Філософія. Політологія. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2003. Вип. 52/53. С. 86-091. 2. Станкевич І. П. Політичний конфлікт та технологія його запобігання. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Серія Філософія. Політологія. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2007. Вип. 87/88. С. 74-77. 3. Добржанська О. Л. Маніпуляція свідомістю людини як деструкція політичної ідентичності суспільства. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*: зб. наук. праць. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2008. Вип. 75. Ч. 2. С. 209-214. 4. Мамонтова Е. В. Політичний брендинг як технологія соціального управління: український досвід. *Університетські наукові записки Хмельницького університету управління та права*. Серія Право. Економіка. Управління. Хмельницький, 2007. Вип. 1. С. 240-245. 5. Бенцал І. Медіапсихологія політичних інформаційних технологій у новинах українського телебачення. *Теле- та радіожурналістика*: зб. наук. праць. Львів: Львівський нац. ун-т ім. Івана Франка. 2010. Вип. 9. Ч. 1. С. 140-146. 6. Матюшина А. Створення альтернативної реальності як один із різновидів маніпулятивних технологій у політичній культурі України. *Публіцистика і політика*: зб. наук. праць. Київ: Київський нац. ун-т імені Тараса Шевченка, Ін-т журналістики. 2007. Вип. 1(4). С. 50-58. 7. Гричина Н. А. Лобізм як інститут сучасної демократії: автореф. дис... к. політ. наук. Київ, 2009. 19 с. 8. Стрижакова Н. А. Політичне лобіювання: українські особливості на ґрунті зарубіжного досвіду. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Сер. Філософія. Політологія. 2003. Вип. 56/57.

С. 46-47. **9.** Манжоло П. Г. Форми участі громадськості у діяльності органів влади та прийнятті політичних рішень. *Стратегічні пріоритети*. Київ: НСД, 2007. № 4(5). С. 13-18. **10.** Мірошниченко Ю. Р. Функціональні характеристики і технологія прийняття державно-політичних рішень. *Держава і право*. 2006. Вип. 32. С. 227-234. **11.** Присяжнюк М. М. Маніпулювання свідомістю як технології досягнення влади. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Сер. Військово-спеціальні науки. 2007. Вип. 18/19. С. 94-97. **12.** Головатий М. Ф. Політична психологія. Київ: МАУП, 2001. 134 с. **13.** Проблеми легітимації інституту лобіювання в Україні та шляхи їх розв'язання: матеріали громад, обговорення, м. Київ, 12 жовт. 2009р. / Департамент конституційного та адміністративного права; Програма сприяння Парламенту II / за заг. ред. В. Федоренка. Київ: СПД Москаленко О.М., 2009. 108 с. **14.** Дем'яненко Б. Українські ЗМІ в конструюванні політичної реальності і віртуалізації політичного процесу (поміркувані технології). *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса*. 2010. Вип. 2 (46). С. 189-207. **15.** Слюсаренко Е. Проблеми маніпуляції свідомістю в політичних процесах: сучасний досвід. *Освіта регіону*. Сер. Політологія, психологія, комунікації. Київ: Ун-т «Україна»; Всеукраїнська асоціація політичних наук, 2009. № 4. С. 134-137. **16.** Політологічний енциклопедичний словник / упор. В. П. Горбатенко; за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. Київ: Генеза, 2004. 736 с. **17.** Правава політологія, академічний курс: підручник / авт. кол.; за ред. І. О. Кресіної. Київ: Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2021. 480 с.

References

1. Antonov Ye. V. Politychni rishennia: sutnist, typolohiia, mekhanizm pidhotovky u pryiniattia. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*. Filosofiia. Politolohiia. Vyp. 52/53. Kyiv: VPTs «Kyivskiy universytet», 2003. S. 86-091. **2.** Stankevych I. P. Politychnyi konflikt ta tekhnolohiia yoho zapobihannia. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*. Filosofiia. Politolohiia. Vyp. 87/88. Kyiv: VPTs «Kyivskiy universytet», 2007. S. 74-77. **3.** Dobrzhanska O. L. Manipuliatsiia svidomistiu liudyny yak destruktshiia politychnoi identychnosti suspilstva. *Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn*: zbirnyk naukovykh prats. Kyiv: VPTs «Kyivskiy universytet», 2008. Vyp. 75. Ch. 2. S. 209-214. **4.** Mamontova E. V. Politychni brendinh yak tekhnolohiia sotsialnoho upravlinnia: ukrainskyi dosvid. *Universytetski naukovy zapysky Khmelnytskoho universytetu upravlinnia ta prava*. Pravo. Ekonomika. Upravlinnia. Khmelnytskyi, 2007. Vyp. 1. S. 240-245. **5.** Bentsal I. Mediapyskholohiia politychnykh informatsiinykh tekhnolohii u novynakh ukrainskoho teleshchennia. Tele- ta radiozhurnalistyka: zbirnyk naukovykh prats / Lvivskiy nats. un-t im. Ivana Franka. Lviv, 2010. Vyp. 9. Ch. 1. S. 140-146. **6.** Matiushyna A. Stvorennia alternatyvnoi realnosti yak odyn iz ryznovydiv manipulyativnykh tekhnolohii u politychnii kulturi Ukrainy. *Publitsystyka i polityka*: zbirnyk naukovykh prats politolohichnoi

сприamovanosti / Kyivskyi natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka, Instytut zhurnalistyky. Kyiv, 2007. Vyp. 1(4). S. 50-58. 7. Hrychyna N. A. Lobizm yak instytut suchasnoi demokratsii. Avtoref. dys... k. polit. nauk: 23.00.02; Kyivskyi natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka. Kyiv, 2009. 19 s. 8. Stryzhakova N. A. Politychne lobiiuvannia: ukrainski osoblyvosti na hrunti zarubizhnogo dosvidu. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*. Filosofiia. Politolohiia. Vyp. 56/57. Kyiv: VPTs «Kyivskyi universytet», 2003. S. 46-47. 9. Manzhola P. H. Formy uchasti hromadskosti u diialnosti orhaniv vlady ta pryiniatti politychnykh rishen. *Stratehichni priorytety: naukovo-analitychnyi shchokvartalnyk*. Kyiv: NISD, 2007. №4(5). S.13-18. 10. Miroshnychenko Yu. R. Funktsionalni kharakterystyky i tekhnolohiia pryiniattia derzhavno-politychnykh rishen. *Derzhava i pravo: Zbirnyk naukovykh prats. Yurydychni i politychni nauky*. Kyiv: Instytut derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho NAN Ukrainy, 2006. Vyp. 32. S. 227-234. 11. Prysiazhniuk M. M. Manipuliuвання свідомістю як технології досягнення влади. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*. Viiskovo-spetsialni nauky. Vyp. 18/19. VPTs «Kyivskyi universytet», 2007. S. 94-97. 12. Holovatyi M. F. Politychna psykholohiia. Kyiv: MAUP, 2001. 134 s. 13. Problemy lehitymatsii instytutu lobiiuvannia v Ukraini ta shliakhy yikh rozviazannia: [materialy hromad, obhovorenna, m. Kyiv, 12 zhovt. 2009 r.] / Departament konstytutsiinoho ta administratyvnoho prava; Prohrama sprianniia Parlamentu II / V. Fedorenko (zah.red.). Kyiv: SPD Moskalenko O.M., 2009. 108 s. 14. Demianenko B. Ukrainski ZMI v konstruiuvanni politychnoi realnosti i virtualizatsii politychnoho protsesu (pomirkovani tekhnolohii). *Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa*. Kyiv, 2010. Vyp. 2 (46) berezenkviten. S. 189-207. 15. Sliusarenko E. Problemy manipuliatsii svidomosti v politychnykh protsesakh: suchasnyi dosvid. *Osvita rehionu. Politolohiia, psykholohiia, komunikatsii: Ukrainskyi naukovyi zhurnal*. Kyiv: Universytet «Ukraina»; Vseukrainska asotsiatsiia politychnykh nauk, 2009. № 4. S. 134-137. 16. Politolohichni entsyklopedychnyi slovnyk / Uporiadnyk V. P. Horbatenko; Za red. Yu. S. Shemshuchenka, V. D. Babkina, V. P. Horbatenka. Kyiv: Heneza, 2004. 736 s. 17. Pravova politolohiia, akademichniy kurs: pidruchnyk / avt. kol.; za red. I. O. Kresinoi. Kyiv: Instytut derzhavy i prava imeni V. M. Koretskoho NAN Ukrainy, 2021. 480 s.

Semenchenko Fedir. Technologies of acceptance and implementation political decisions

It was clarified that acceptance of political decisions on a state level are competitive and cooperative actions, which involve the participation of the most diverse group and individual, institutional and non-institutional, isomorphic and invariant structures (political teams and leaders, ruling and opposition forces, etc.) in determining the implementation of certain goals. At the same time, it should be emphasized that the search and determination of the parameters of

these goals is usually not based on a rational approach to the assessment of available resources or interests, but on the basis of the balance of forces of these counterparties, convergence of the contours of their real activity and influence.

Emphasis is placed on the object and mechanisms of goal-setting as the most important factors that specify the process of political decision-making. , the most important problems in the field of relations between man and nature). At the same time, on the other hand, the nature of the political assessment of the conflict situation always confronts the limitations imposed on the goal-setting by the ruling regime, more precisely, its interest in preserving its dominant status.

The forms, levels, and stages of political decision-making, their typology, legitimacy, and effectiveness are analyzed.

Key words: political decision, making political decision technology, efficiency criteria of political decisions, political leader.